

Uitgeprocedeerde kinderen opvangen moet samen met de ouders

De Volkskrant van afgelopen woensdag bericht over de uitspraak van het Haagse Gerechtshof over het huidige Nederlandse opvangbeleid voor uitgeprocedeerde gezinnen. Dat kinderen in gezinnen nu op straat worden gezet, is volgens het Hof inhumain en daarmee onrechtmatig. Er lijken enkele misverstanden over deze uitspraak te bestaan die opgehelderd moeten worden. Zo schreven sommige kranten dat de uitgeprocedeerde Angolese moeder van drie kinderen wel op straat gezet mag worden en dat de overheid alleen voor de kinderen hoeft te zorgen. Het Hof heeft echter gezegd dat de overheid de plicht heeft om kinderen te beschermen en stelt vast dat de kinderen afhankelijk zijn van de zorg van de moeder. De rechters vragen zich vervolgens af hoe je als overheid kunt voldoen aan die beschermingsverplichting als de moeder geen huisvesting heeft. Ouders en kinderen uit elkaar halen omdat je alleen de kinderen wil helpen, zou een minstens even grove kinderrechtenschending zijn als het op straat zetten van de kinderen.

Verwaarlozing en mishandeling, dat zijn zaken die een scheiding van ouders en kinderen nodig kunnen maken. Dat is een ingrijpende beslissing waar niemand lichtvaardig over denkt. In het Kinderrechtenverdrag staat dat de ouders en kinderen bij elkaar horen te wonen, zolang dat in het belang van de kinderen is. Nu zou je kunnen betogen dat het niet in het belang van de kinderen is om met hun ouder in een bushokje te bivakkeren en dat een scheiding 'dus' in het belang van de kinderen is. Maar dat is een drogredenering, heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens gezegd in een zaak tegen de staat Oostenrijk. De Oostenrijkse Raad voor de Kinderbescherming had een paar dagen oude baby bij de moeder weggehaald omdat die moeder geen dak boven haar hoofd had. Ze was 'illegaal'. Het Hof veroordeelde Oostenrijk voor het schenden van het recht op gezinsleven. De staat had een oplossing moeten zoeken voor het onderdakprobleem van de baby én de moeder. En 'dus' moet Nederland dat ook. Dat snappen we wel, alleen moeten het nog even landen, dat beseft dat we voortaan geen kinderen en ouders meer op straat zetten en dat we ze ook niet uit elkaar halen als er niets mis is met de opvoedingsrelatie.

Overigens is het ook een misvatting dat 'dus' alle 'illegale' kinderen en hun ouders dan in Nederland mogen blijven of dat Nederland 'dus' een aantrekkelijk land voor asielzoekers wordt. Het tegendeel is waar. Als er al een 'aanzuigende werking' van beleid kan uitgaan, moeten we vaststellen dat de terugkeerpercentages van uitgeprocedeerde gezinnen in Nederland beduidend lager zijn dan in buurlanden. En hoe komt dat? Omdat daar uitgeprocedeerde gezinnen wél opgevangen worden! Om mensen te bewegen tot terugkeer is intensieve, individuele begeleiding nodig. Vanaf het bankje in het park of vanuit het bushokje is het onmogelijk om terugkeer te realiseren. Om terug te keren moet je praktische zaken kunnen regelen, geld hebben en bovenal moet je je sterk voelen. Mensen marginaliseren tot 'niet bestaand' maakt ze definitief onklaar voor terugkeer.

Dus zelfs als je, je helemaal niets wilt aantrekken van kinderrechten en mensenrechtenverdragen en als je, je alleen maar met terugkeer wilt bezighouden, is het verstandiger om gezinnen op te vangen in plaats van ze op straat te zetten. Maar zo erg is Nederland natuurlijk niet, het land met de wereldhoofdstad van internationaal recht. Natuurlijk gaan we gezinnen opvangen. Gewoon omdat het hun recht is en daarmee moet. Bovendien is het bijzonder onfatsoenlijk om het niet te doen. We laten ons niet als inhumain wegzetten. Natuurlijk niet.

Aloys van Rest, directeur & Carla van Os, jurist

Defence for Children